

E. Petek¹, R. Aral²

¹ Dr. (e-mail: ercan.petek@ayu.edu.kz)

² Okutman (e-mail: recep.aral@ayu.edu.kz)

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Türkistan, Kazakistan

Mevlânâ ve Şal Akın'ın Eserlerinde “Nefs” Kavramı İçin Kullanılan Metaforların Karşılaştırılması

Özet

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, 13. yy.da yaşadığı düşünülen şair, mutasavvıf ve düşünce adamıdır. Mevlânâ'nın eserleri sadece Anadolu'da okunmakla kalmamış, farklı kıtalardaki farklı milletleri de etkisi altına almıştır. Eserleri Orta Asya müslümanları tarafından da benimsenmiştir. Mevlânâ eserlerini çoğunlukla Farsça kaleme almıştır ancak nadiren Türkçe, Arapça ve Rumca kullanmayı tercih ettiği de bilinmektedir. En önemli eserlerinden birisi hiç şüphesiz Fars dilinde yazılan ve 25.632 beyitten oluşan Mesnevî'dir. Mevlânâ, Kur'an-ı Kerim'in bizlere anlatmak istediğini hikayeler, kıssalar ve deyimler aracılığıyla anlatmıştır. Bu anlatılar içinde “nefs” konusu da önemli bir yere sahiptir ve çeşitli metaforlarla nefis kavramı üzerinde durulmuştur.

Tasavvuf düşüncesinin özünü teşkil ettiğine inanılan “nefs” kavramı, Kur'an'da yaklaşık olarak 300 yerde geçmektedir ve Allah'a ulaşmada insanın önündeki en büyük engel olarak kabul edilmekte; menfi bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavram, Klasik Türk Edebiyatında da üzerinde durulan ve manzumelerde yer alan bir kavramdır. 18. yy.da yaşayan Kazak akınlarından Şal Akın'ın şiirlerinde de çeşitli metaforlar aracılığıyla nefis, iman, akıl gibi kavramlar üzerinde durulmuştur. Şal Akın'ın bu metaforları kullanması tesadüfi değildir. Eserleri Orta Asya müslümanları tarafından da benimsenen Mevlânâ'nın Mesnevî adlı eseri bizim Şal Akın'ı da etkilemiştir diyebiliriz. Biz bu makalemizde metafor ve nefis kavramlarına açıklık getirdikten sonra Mevlânâ'nın Mesnevî'sinden ve Şal Akın'ın şiirlerinden örneklerle nefis kavramı için kullanılan metaforları karşılaştıracamız.

Anahtar Kelimeler: Nefs, şiir, Mevlânâ, Mesnevî, Şal Akın

E. Petek¹, R. Aral²

¹ Dr. (e-mail: ercan.petek@ayu.edu.kz)

² lecturer (e-mail: recep.aral@ayu.edu.kz)

Khoja Ahmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Turkestan, Kazakhstan

Comparison of the Metaphors Used for the Concept of “Nafs” in the Works of Rumi and Shal Akyn

Abstract

Mevlana Jalaluddin Rumi is a poet and sufi philosopher who is believed to have lived in the 13th century. Rumi's works were not only read in Anatolia. These works also influenced different nations from different continents. His works have been adopted by Muslims of Central Asia, as well. In his work Masnavi, Rumi expresses the ideas that Koran means to say through stories, parables, and idioms. Within these narratives, the subject of “nafs” has an important place and the concept of nafs is emphasized through various metaphors.

In the poems of Shal Akyn, who lived in the 18th century, the concepts such as nafs, faith and reason were emphasized through various metaphors. It is not accidental that Shal Akyn uses these metaphors. We can say that Masnavi by Rumi, whose works were adopted by the Muslims of Central Asia, also influenced our Shal Akyn.

After clarifying the concepts of metaphor and nafs in this article, we will compare the metaphors used for the concept of nafs with examples from the poems by Rumi and Shal Akyn.

Keywords: Nafs, poem, Rumi, Masnavi, Shal Akyn

Giriş

Metafor sözcüğü, Grekçe metapherein (aktarmak) kelimesinden türetilmiş olup meta (arasında) ve pherein (taşımak, nakletmek) kelimelerinin birleşmesiyle oluşmuştur. Metafor, anlamın bir şeyden bir diğerine aktarılmasıdır [1, s. 194].

Metaforlar, insanların hayatı, çevreyi, olayları ve nesnelere nasıl gördükleri; farklı benzetmeler kullanarak açıklamaya çalışmada kullandıkları bir araç olarak düşünülmektedir [2, s. 694]. Metaforlar, insanların belli bir olguyu başka bir olguya görmesine imkân tanıyan zihinsel modellerdir [3, s. 424]. Metaforlar insanın doğayı ve çevresini anlamasının, anlamsız gibi görünen nesnel gerçeklikten belirli yorumlar yoluyla anlamlar çıkarmasının, yaşantı ve deneyime anlam kazandırmanın araçları olarak ‘bilmeye’ de olanak sağlar [4, s. 207-208].

Tasavvufî düşüncenin en etkin isimlerinden biri olan Mevlânâ da Mesnevî adlı eserinde metaforik anlatım metodunu çokça kullanmıştır. Mesnevî'nin temel anlatım biçimi metaforiktir [5, s. 6].

O düşüncelerini açıklarken meta-forlardan yararlanmayı bir sanat hâline getirmiştir. Bir dil üstadı olan Mevlânâ'nın eşsiz eseri Mesnevî'de metaforik anlatıma sıkça başvurmasının nede-ni, ifadeye üslup güzelliği vermek, anlaşılmasında güçlük çekilen konuları biraz daha anlaşılır kılmaya çalışmaktır. Mesnevî'de konuların metaforlarla dile getirilmesi anlatıma bir zenginlik ve canlılık katmıştır. Bu suretle konuya adeta yaşanılmış hissi verilerek gerçeğe uygunluk yakalanmaya çalışılmıştır [6, s. 296].

Arapça'da müennes bir kelime olan nefis sözcüğünün Arapça ve Arapça'dan çeviri niteliği taşıyan Türkçe literatürde üç ayrı anlama geldiğini görüyoruz:

1. Sözlük anlamıyla günlük dilde kullanılışı
2. Metafizik anlamda kullanılışı
3. Psikolojik anlamda kullanılışı [7, s. 940].

Sözlükte bir şeyin nefsi demek, o şeyin “varlığı” ve “kendisi” demektir [8, s. 86]. Eski Arap şiirinde nefis, dönüşlü zamir olarak kullanılır ve “kendisi”ne ya da “şahıs”a delâlet ederdi [9, s. 178].

Nefis, “kişi” ve “can” anlamlarına gelir. “Nüfûs”, nefis'in çoğuludur. Nitekim, “şurada şu kadar nüfus var” dediğimiz zaman, “şu kadar kişi veya şu kadar can var” demek olur [10, s. 16].

Beden ve ruh toplamına nefis dendiği gibi, yalnızca ruha da nefis denir. Aslında nefis, nefes alan canlı anlamına gelir. Her canlı şeyde ruh vardır. Organizma içinde bulunan can (ruh), nefis'tir. Çünkü onun hayatı

“Allah’ın haram kıldığı nefse (cana) haksız yere kıymayın” (İsrâ 17/33)

3. Nefsin cins, tür anlamında kullanımı [12, s. 18].

Tevbe Suresi’nde:

رَجِيمٌ رُوْفٌ بِالْمُؤْمِنِينَ عَلَيْكُمْ حَرِيصٌ عَنِّي مَا عَلَيْهِ عَزِيْزٌ اَنْفُسِكُمْ مِنْ رَسُوْلٍ جَاءَكُمْ لَقَدْ

“Andolsun, içinizden (kendi nefsinizden) size öyle bir peygamber geldi ki; sizin sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir; size düşkün mü’minlere şefkatli ve merhametlidir.” (Tevbe 9/128).

A’râf Suresi’nde: س نَفَّ مِنْ خَلْقِكُمُ الَّذِي هُوَ

“O’dur ki; sizi bir tek Nefs’ten yarattı...” (A’râf 7/189)

4. Nefsin ruh anlamında kullanımı [12, s. 21].

Şems Suresi’nde: دَسَاهَا مِنْ حَابٍ وَقَدْ رَزَّاهَا مِنْ اَفْلَحٍ قَدْ

“Nefsini temizleyen kurtuluşa ermiştir. Onu kirletip örten ziyana uğratmıştır.” (Şems 91/9-10)

5. Nefsin kalp, sadr ve buna benzer anlamalarda kullanılması [12, s. 23].

Bakara Suresi’nde: اَنْفُسِكُمْ فِيْ مَا يَعْلَمُ اللّٰهُ اَنَّ

“İyi biliniz ki Allah içinizden geçenleri bilir.” (Bakara 2/235)

Bunlardan başka “nefs” kavramı insanın zatı anlamında ve putlar hakkında da kullanılmıştır.

Mevlânâ’nın Mesnevî’sinde Nefs

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, 13. yy.da yaşadığı düşünülen şair, mutasavvıf ve düşünce adamıdır. Mevlânâ’nın eserleri sadece Anadolu’da okunmakla kalmamış, farklı kıtalardaki farklı milletleri de etkisi altına almıştır. Eserleri Orta Asya müslümanları tarafından da benimsenmiştir. Mevlânâ eserlerini çoğunlukla Farsça kaleme almıştır ancak nadiren Türkçe, Arapça ve Rumca kullanmayı tercih ettiği de bilinmektedir. En önemli eserlerinden birisi hiç şüphesiz Fars dilinde yazılan ve 25.632 beyitten oluşan Mesnevî’dir. Mevlânâ, Kur’an-ı Kerim’in bizlere anlatmak istediğini hikayeler; kıssalar ve deyimler aracılığıyla anlatmıştır. Bu anlatılar içinde “nefs” konusu da önemli bir yere sahiptir ve çeşitli metaforlarla nefis kavramı üzerinde durulmuştur.

Adem Çatak tarafından yapılan çalışmada Mevlânâ’nın nefis kavramını açıklamak üzere kullandığı metaforlar insan tipleri, tarihî şahsiyetler, hayvan figürleri, eşya ve diğer motifler olmak üzere dört ana başlık altında ele alınmıştır [14, s. 71-102]. Biz bu bölümde Mevlânâ’nın nefis kavramını açıklamak üzere kullandığı hayvan figürleri üzerinde duracağız. Çünkü Şal Akın’ın nefis için kullandığı metaforlar da hayvan figürleridir.

1. Aslan

Mevlânâ nefsin gücünü ifade etmek için “aslan” metaforunu kullanır. Aslan, yırtıcılıkta ve diğer hayvanlara üstünlükte bir sembol hâline gelmiştir. [15, s. 116]. Mevlânâ nefsin gücünün basite alınmaması gerektiğini salık verir [16, s. 416]. Ona göre zahiri düşman karşısında üstün gelmek, insanın içindeki düşman karşısında üstün gelmesinden kolaydır [14, s. 81]:

“Ey padişahlar! Dışarıdaki düşmanı öldürdük; içimizde ondan beter bir hasım var. Bunu öldürmek, aklın fikrin işi değil. İçerideki aslan, öyle tavşan maskarası olmaz.” (Mevlânâ 1965: I, 1374-1375)

Görüldüğü üzere nefsi aslana benzeten Mevlânâ, insanın içindeki düşmana galip gelmesinin, aslanla savaşarak onu öldürmek kadar zor bir durum olduğunu ifade eder [14, s. 81].

2. Öküz

Mevlânâ nefsin kanaatsizliğini ve Allah’a itimadının azlığını izah etmek için “öküz” metaforunu kullanır [14, s. 81].

“İşte nefis, o öküzdür, yazı (ada) da dünya. Nefis, ekmek korkusu ile daima zayıflar durur. ‘Gelecek zamanlarda ne yiyeceğim? Yarının rızkını nasıl ve nerede elde edeceğim?’ kaydına düşer. Yıllardır yedin, yiyeceğin eksilmedi... Yediğin rızıkları hatırına getir, geleceğe bakma da az sızlan!’ (Mevlânâ 1965: V, 2866-2869)

Anlaşılabacağı üzere Mevlânâ, insanın tensel kaygılarının merkezi konumunda olan nefsi, hayatı boyunca rızık verildiği ve hiçbir gün aç bırakılmadığı hâlde yine de rızık endişesine düşen öküze benzetir [17, s. 13]. Bu noktada o aslında tüm mahlukatın rızkının Allah Teâlâ tarafından teminat altına alınmış olmasına (Hûd, 11:6) rağmen Allah’a itimat edemeyen insanı eleştirmektedir [18, s. 244].

3. Köpek

Mevlânâ nefsi bir av köpeğine benzetir [14, s. 82].

“Acıkınca kızgın, geçimsiz, aslı kötü bir köpek oluyorsun. Karnın doyunca murdarlaşıyor, ayak üstünde duran ve hiçbir şeyden haberi olmayan bir duvar kesiliyorsun. Şu hâlde sen bir zaman pis ve murdar bir hâlde geliyor, bir zaman köpeklaşıyorsun. Sana yarayan köpek, ancak avlanmakta kullanacağın köpektir. Bunu böyle bil de köpeğe daha az miktarda kemik at. Çünkü köpeğin karnı doyarsa daha ziyade serkeşleşir. Bu serkeşlikle o köpek istediğin gibi ava gider mi?” (Mevlânâ 1965: I, 2873-2876)

Görülebacağı üzere Mevlânâ, nefsi bir köpeğe benzeterek terbiye edilse bile tabiatı icabı her an tekrar kötülüğe dönme huyuna sahip olduğundan

daima kontrol edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ona göre nefse değer verilmemeli ve nefis aşağılanmalıdır [14, s. 83].

Bunlar dışında Mevlânâ'nın eserinde nefis için eşek, ejderha, sivrisinek, atmaca, kurtçuk, yarasa, fare, tavşan, fil, karga, deve, katır, at gibi metaforların da kullanıldığı görülür.

Şal Akın'ın Şiirlerinde Nefs

18. yy.da yaşayan Kazak akınlarından Şal Akın'ın şiirlerinde de çeşitli metaforlar aracılığıyla nefis, iman, akıl gibi kavramlar üzerinde durulmuştur.

Aşağıda örneklerini vereceğimiz Şal Akın'ın şiirlerinde nefis kavramı için böri “kurt” metaforu kullanılmıştır.

1. Kökjal böri “bozkurt”

“...
Näpsiñ bir kökjal böridey,
İymaniñ bağlan qozıday,
Eger tıyuw salmasañ
İymaniñdı jep keter.
El eldeter, eldeter,
Aşılğan tuman jeldeter,
Jaqsılardıñ aldında
Birazıraq söylesem,
Onan da meniñ nem keter.
...” [19, s. 113]

“...
Nefsin bir bozkurt gibi
İmanın semiz bir kuzu gibi,
Eğer engellemezsen
İmanını yiyip gider.
Halk, birlik olur, birlik olur,
Önündeki sisi yok eder,
İyilerin önünde
Birazcık konuşsam
Bununla benim neyim gider.
...” [20, s. 494]

2. Böri “kurt”

İyman - qoy, akıl - qoyşı, napsi - böri,
Böriğe qoy aldırmas erdiñ eri,
Tayaqtı qattı ustap qoyşı tursa,
Jolamas eşbir päle şaytan-peri.
Aram bolsa qaşadı suw kisiden,
Estimegen söz şıgar sum kisiden,
Kitap - quran aytqanı ras bolsa,
Ujmaq körer bir jan joq bul kisiden.

İman - koyun, akıl - çoban, nefis - kurt,
Kurda koyun kaptırmaz yiğidin yiğidi,
Dayağı sağlam tutup çoban beklerse,
Yaklaşmaz hiçbir bela şeytan-peri.
Kötü niyetli olursa kaçır su kişiden,
Duyulmamış söz çıkar uğursuzdan,
Kitap - Kur'anın dediği doğruysa,
Cenneti görececek bir can yok bunlar
içinden.

Jarlıgı eki bolmas xaq qudayım,
Janında serigi joq daq qudayım,
Janımdı alsañ, qudaya, iymanmen al,
Şaytanniñ qazasınan qaq, qudayım.
[19, s. 136]

Emri iki olmaz Hak Allah'ım,
Yanında yoldaşı yok tek Allah'ım,
Canımı alırsan, ey Allah'ım, iman ile al,
Şeytanın kazasından koru, Allah'ım.
[20, s. 526]

Sonuç

Tasavvuf düşüncesinin özünü teşkil ettiğine inanılan “nefs” kavramının Kur’an’da yaklaşık olarak 300 yerde geçtiğini ve Allah’a ulaşmada insanın önündeki en büyük engel olarak kabul edildiğini; menfi bir unsur olarak karşımıza çıktığını belirtmiştik. Mevlânâ nefis kavramı için Mesnevî’de aslan, öküz, köpek gibi hayvan figürlerini metafor olarak kullanırken Şal Akın’ın nefis için kurt figürünü metafor olarak kullandığı görülmektedir. İman kavramı içinse her iki şiirde de koyun/kuzu figürleri metafor olarak kullanılmıştır. Şal Akın’ın bu metaforları kullanması tesadüfi değildir. Eserleri Orta Asya müslümanları tarafından da benimsenen Mevlânâ’nın Mesnevî adlı eseri bizim Şal Akın’ı da etkilemiştir diyebiliriz.

KAYNAKLAR

1. Nikitina, L., Furuoka F. A Language Teacher is Like... Examining Malaysian Students’ Perceptions of Language Teachers through Metaphor Analysis. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*. 2008.
2. Cerit, Y. “Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 6 (4), 693-712. 2008.
3. Saban, A. “Okula İlişkin Metaforlar. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi” *Yaz* 55, 459-496. 2008.
4. Yıldırım, A., Şimşek, H. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2006.
5. Nesterova, S. Mevlânâ’nın “Mesnevî” İsimli Eserinde Metaforik Anlatımın Metafizik Boyutu. *Basılmamış Doktora Tezi*. Ankara. 2011.
6. Çiçek, H. “Kadim Üç Felsefe Problemi Bağlamında Mevlânâ’nın Mesnevî’sinde Metaforik Anlatım”. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* c. XLIV. 1, 296. 2003.
7. Mustafa, İ., Ahmed Hasan ez-Zeyyât, Hâmid Abdülkâdir, Muhammed Ali en-Neccâr, el-Mu’cemü’l-Vasit. s. 940. İstanbul: Çağrı Yay. 1992.
8. Ebu’l-Kâsım Abdülkerîm b. Hevâzin el-Kuşeyrî, er-Risâletü’l-Kuşeyriyye fî İlmi’t-Tasavvuf. s. 86. II. baskı. Th.: Ma’rûf Zerîk-Ali Abdülhamîd Baltacı. Dâru’l-Ceyl. Beyrut. 1990.
9. Calverley, E. E. *İslam Ansiklopedisi*. “Nefis” Maddesi. c. IX. s. 178. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi. 1964.
10. Yazır, E. M. H. *Hak Dini Kur’an Dili*. c. IX. s. 16. İstanbul: Azim Dağıtım. 1992.
11. Ögke A. *Kur’an’da Nefs Kavramı*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslâm Bilimleri Anabilim Dalı Tasavvuf Bilim Dalı. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*. Konya. 1994.
12. İsmailoğlu, M. *İmam-ı Gazali’de Nefsin Mertebeleri*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslâm Bilimleri (Tasavvuf) Anabilim Dalı. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara. 2016.
13. Topyay, Y. *Kutsal Kitap’ta ve Kur’an-ı Kerim’de “Nefs” ve “Ruh” Sözcüklerinin Artsüremli (Diachronic) Semantik İncelemesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslâm Bilimleri (Tefsir) Anabilim Dalı. *Basılmamış Doktora Tezi*. Ankara. 2016.
14. Çatak, A. “Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî’nin Nefs Kavramına Getirdiği Metaforik Yaklaşımlar”. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)* 48, 71-102. *Erzurum*.

E. Petek, R. Aral. Mevlânâ ve Şal Akın'ın Eserlerinde “Nefs” Kavramı İçin

15. Yaylagül, Ö. “Divânu Lugâti’t-Türk’de Yer Alan Atasözlerindeki Metaforlar”. Milli Folklor 85, 112-121. 2010.
16. Konuk, A. Avni. Mesnevî-i Şerîf Şerhi. Kitapevi. c. I. İstanbul 2009a.
17. Ögke, A. “İbnü'l-Arabî'nin Fusûsu'l-Hikem'inde Ayna Metaforu”. Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi cilt: IX, 23, 75-89. (“İbnü'l-Arabî” Özel Sayısı – II), 2009.
18. Konuk, A. Avni. Mesnevî-i Şerîf Şerhi. Kitapevi. c. X. İstanbul. 2008c.
19. Magavin, M. Bes Gasır Jırlaydı, c. I, Almatı: Jazuwşı. 1989.
20. Petek, E., 15-18. yy. Nogay-Kazak Jırav ve Akınlarının Dili (Giriş-İnceleme-Metinler-Sözlük). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmamış Doktora Tezi. İzmir. 2018.

Аңдатпа

Мәулана Желаледдин Руми – шамамен XIII ғасырда өмір сүрген ақын, сопы және философ. Мәулана туындылары тек Анадолы халқына ғана емес, Орта Азия мұсылмандары арасында да танымал. Мәулана негізінен парсы тілінде жазған, сонымен бірге түрік, араб және грек тілдерінде жазылған шығармалары да бар. Парсы тілінде жазылған 25 632 бәйіттен тұратын мәснәуилерінде Мәулана құрандағы хикаяларды қисса мен тұрақты тіркестер арқылы баяндайды. Бұл шығармаларда нәпсі ұғымы әртүрлі метафоралар арқылы түсіндірілген.

«Сопылық ойдың мәні» деп есептелетін «нәпсі» ұғымы құранда шамамен 300 рет қайталанған. Құдай мен адам арасындағы ең үлкен кедергі болып саналатын нәпсі теріс элемент ретінде сипатталған. Бұл тұжырым классикалық түрік әдебиетіне де тән. XVIII ғасырда өмір сүрген Шал ақын өлеңдерінде метафоралар арқылы сенім мен ақыл сияқты ұғымдар ерекше аталған. Шал ақынның бұл метафораларды қолдануы кездейсоқ емес. Орта Азия мұсылмандарына танымал Мәулананың Шал ақынға әсері мол. Мақалада нәпсі түсініктеріне қатысты Мәулананың Мәснәуи және Шал ақынның өлеңдеріндегі метафоралар салыстырылған.

Кілт сөздер: Нәпсі, поэзия, Мәулана, Месневи, Шал ақын.

(Е.Петек, Р.Арал. Мәулана мен Шал ақын шығармаларындағы нәпсі тұжырымдамасы үшін қолданылған метафоралар)

Резюме

Мевлана Джалалиддин Руми - поэт и суфийский философ, который, по мнению исследователей, жил в XIII веке. Работы Руми изучались не только в Анатолии. Они представляли интерес для ученых всего мира и повлияли на развитие литературы и философии народов разных стран и континентов. Его произведения также были приняты мусульманами Центральной Азии. В своей работе «Маснави» Руми выражает идеи священного писания мусульман Корана в текстах рассказов, притч и идиом. В этих повествованиях тема «nafs» занимает важное место, и концепция «nafs» объясняется посредством различных метафор.

В стихах Шал ақына, жившего в XVIII веке, такие понятия, как «nafs», вера и разум также объясняются различными метафорами. Не случайно Шал Ақын использует данные метафоры. Можно сказать, что творчество Маснави Руми, чьи работы были приняты мусульманами Центральной Азии, оказало огромное влияние на развитие творчества Шала ақына. В статье после разъяснения понятий метафора и нафс проводится сравнительный анализ метафор из стихов Руми и Шал ақына, использованных для понятия нафс.

Ключевые слова: Нафс, поэзия, Руми, Маснави, Шал ақын.

(Е.Петек, Р.Арал. Сравнение метафор, использованных в понятии «нафс» в работах Руми и Шал ақына)